



# **Tussen Stadsjutter & Stadsdichter schuift aan ...**

*↪ m m ↪*

**Michel Martinus**

**Een uitgave van de Harderwijker Courant**

**2009**

## Voorwoord

### Tussen Stadsjutter en Stadsdichter, schuift aan...

In 2008 heeft de Harderwijker stadsdichter en schrijver, Michel Martinus wekelijks Harderwiekers en Harderwijkers geportretteerd in de Harderwijker Courant. Deze geportretteerden leven voort in de eigen verhalen of in die van anderen en schuiven bij de dichter, aan zijn verhalentafel, 'tussen *Stadsjutter en Stadsdichter, aan.*' Vanaf het begin wilde de dichter, dat het werk na afronding van de reeks zou worden vastgelegd in een boekje, dat voor de Harderwieker en Harderwijker tegen een betaalbare prijs te verkrijgen zou zijn. In de cyclus schuift de ene keer iemand aan, die nog leeft, de andere keer iemand die al overleden is, maar het zijn vaak toch mensen, die we op de een of andere manier ook uit de naaste omgeving herkennen. Soms zitten de portretten vol humor, ironie of lichte spot, zijn karakters sterk uitvergroot, handelingen overtrokken, bewegen de mede- en oudstadgenoten zich tussen een lach en een traan, maar in alle gevallen betreft het een eerbetoon aan een levende of overleden plaatsgenoot.

De lezer van de Harderwijker Courant kon, via de redactie, reageren op de portretten en of andere stadgenoten voor een plek aan deze verhalentafel voordragen aan de schrijver. Velen hebben hun mening over de portretten rechtstreeks, veelal tijdens ontmoetingen in de stad of elders, kenbaar gemaakt, een aantal deed dat per telefoon of per e-mail, aan de dichter, ook de redactie ontving reacties op de portretjes. Kortom: uit de stad sleepte onze Stadsjutter dingen aan, die hij nog kon gebruiken, de stadsdichter sleepte op zijn weg door de stad de verhalen aan.

*'Tussen stadsjutter en stadsdichter'*, schoven een jaarlang mensen aan als: Vrouwtje Bezemsteel, De Stadsdandy, De Kunstenaar, De Straatmuzikant, De Pastoor en De Politicus, De IJzervreters en vele anderen. Vinoloog Henk Viester voorzag iedereen nog eens van zijn rijke wijnen, oud-vissers dienden hun vangsten op en samen verteerden we het 'Brood uit de nacht' van Cor Koppies. We passeerden een rariteitenkabinet, musea, de winkel van Sinkel in de straten en op de pleinen van de stad.

En voor de toekomst houden we plaatsen open voor hen die hier vergeten zijn en voor hen, die nog langs moeten komen in de tijd. U bent uitgenodigd om in dit boekje ook aan te schuiven. Veel leesplezier.

Met dank voor de adviezen van vrienden en bekenden.

Michel Martinus

**De redactie**

# 1

## De Stadsjutter \*

Elke dag weer schuimt hij  
met pijp en fiets  
de binnenstadbakken af,  
op zoek naar iets,  
wat niet meer gewild of  
onnodig is.  
Huis, tuin en straat volgestouwd en  
Gestapeld met zoi,  
waar niemand buiten hem  
nog de waarde van inziet.

'Elke verandering van of  
aan het opgeslagen goed,  
elke kleine wijziging in vorm,  
structuur en kleur,  
verandert het geheel',  
is zijn manifest van kunst.

Ophef om zijn verzet tegen  
gemeente en buurt, als de ontruiming,  
van have en goed wordt doorgezet.

Ergens klinkt, om al dit,  
de schorre klaagzang van zijn sax,  
het onbegrepen geluid van  
een miskende.

Harderwijk begeleidt de ongelijke tred  
van stadsjutter, Jan Besselsen op  
de voet, want wie verstaat  
zijn kunst van leven;  
zijn leven van kunst?

*\*op 20 oktober 2008 laat de stadsjutter aan B&W en de stad weten,  
dat hij het juten er aan geeft en het wat rustiger gaat aan doen, we zullen Jan missen in het straatbeeld.*

## **2** **De Vriend**

Te vroeg overleden,  
de vriend waarmee gedeeld:  
de kunstenaar en kunstkenner;  
de filosoof;  
de kibbelpartner over  
het wereldnieuws,  
de politiek,  
de muziek, het ideële en  
het spirituele.  
De duizend levensvragen,  
de liefde en de dood.  
Niets bleef onbesproken.

Als ik mijn voorhoofd aantikte,  
stak hij zijn middelvinger naar  
me op, maar de aai over de bol,  
de lichte schouderklop,  
en de glimlach, deden  
ons weer vergeten,  
en een lange vriendschap  
opnieuw bezegelen.  
Voor elk geluk, ieder verdriet,  
wisten wij de vriend, met wie  
wij deelden, nabij.

Wij, waren altijd op zoek naar  
het leven voorbij het verleden,  
en achter de toekomst naar  
leven voorbij dit leven,  
dat hij al gevonden heeft  
en waarop ik nog  
wachten moet.

### **3** **De Stadsdandy**

Als telg uit een Harderwijks geslacht van  
slagers en uitbeners, hanteerde Chris  
aan de Stadsdennenweg,  
andere werktuigen.

Hij sneed en gutste krullen en figuren  
in hout, beitelde zijn decoraties  
en spreuken in steen.

Geen plank in of aan huis  
bleef onversierd.

Dagelijks trok hij soepjes voor,  
in de Harderwijker soepfabriek,  
maar als een stadsdandy met zwier,  
schreed hij hier, in zijn vrije uren,  
met een zijden sjaltje om,  
en in korte kaki broek,  
door zijn levenskwartier.

Hij genoot van het praatje,  
bij een borreltje,  
op de tochtjes,  
door zijn revier.

**4**

**Balle Visser**

Voor uitwedstrijden,  
verzamelde zich,  
op zondagmorgen,  
in het woonhuis, naast  
de werkplaats en witte pomp,  
- voor vrienden en bekenden,  
met de smalle beurs -  
het veteranenteam van VVOG.

Als aanvallende middenvelder  
of stopperspil, heerste hij  
op de groene mat,  
met fluwelen trap- en  
passeertechniek.  
Doordeweeks rommelde hij,  
aan automobielen,  
dresseerde 1pk's op zijn  
kleine Ermelose weide.  
Maar de paarden hadden,  
op zeker moment voor Balle,  
een fatale achterwaartse  
schoptechniek.  
Daarmee eindigde ook toen  
het drama rond het gezin  
Visser niet.

## **5**

### **Boer Hoeve**

Ooit begon grootvader Hoeve land  
te bewerken en wat vee te houden.  
Kavels en stukjes grasland in de buurt  
werden gepacht en gehuurd.  
Bart ging voor slijter Hulsink, zwarte bessen  
telen in zijn kassen.

Met het idee chrysanten te planten  
kwam de ommekeer;  
het bloemenstalletje,  
naast het woonhuis,  
aan de Stadsdennenweg,  
groeide uit tot heuse bloemisterij.

Vroeger zag je hem altijd lopen,  
In blauwe overall met  
bretels en alpinopet,  
op klompen klepperen en met  
luide stem zijn dagelijkse  
nieuwttjes overzetten.  
Hoe hij gevaarlijk de baan overstak,  
tussen auto's en stadsbussen door laveerde,  
en per fiets bestellingen rondbracht.

Nu zie je hem niet zo vaak meer,  
in de zaak of buiten op straat.  
Zijn luide groet maakt  
steeds meer pas op de plaats aan  
de luwzijde van de weg.

## 6 Het Beeld

Onderuitgezakt zat hij in  
zijn aftandse zetel, waarvoor in  
huis geen plaats meer, maar die  
buiten nog opperbest voldeed.  
Zus Lena zorgde, als een goede moeder,  
voor haar broeder.  
Haar liefde voor de poes, maakte  
van huis en tuin, een open kattenbak,  
meer werd hardop verzwegen,  
in buurt en straat.

Jan had altijd grote dorst.  
hij hield scherp het oog op  
de buurtwinkel aan de overkant,  
waar het voor hem,  
aan de lopende band,  
koud voor warm en vol  
tegen leeg wisselen was.  
De rekening bleef open,  
sloot nooit. Dat betaalde je  
met statiegeld niet af.  
Al was zijn credo:  
'Ik koop volle, want spaar  
lege voor het statiegeld.'  
Veel gehoord van Jan was ook:  
'Het viel niet mee om van  
het werken af te komen.'  
En na zijn dood kwam op de plaats  
van zijn zetel, dat beeld van'  
die hollende man met  
'grote dorst.'

## **7**

### **Rheemedie**

De nestor van adviescommissies in  
de politieke en sociale arena van Harderwijk,  
worstelt zich, voorkomend en  
beminnelijk, door vele opdrachten  
en verzoeken met het gevolg;  
werkzaamheden, heen.

Als de ware kenner en quizmaster,  
de leider van het politieke spel,  
beweegt hij zich,  
tussen de culturele vraag en  
een politiek antwoord.

Als creatief reisgids,  
van het eerste uur, op de  
Harderwijk-Znojmo-expres,  
legt hij, de afstand naar onze  
partnerstad altijd weer,  
enthousiast af.

Nooit komt er ook maar,  
iemand tevergeefs,  
met zijn wel en wee,  
om raad en daad,  
bij oud-raadslid en  
Harderwijker van het jaar 2007  
Dim van Rhee.

**8**  
**De Pastoor**

Tussen nis- en pilaarheiligen,  
breviert de norbertijn.  
Tot het Angelus klept,  
overdenkt hij verdriet en zielenpijn  
van zijn parochianen.  
Uit het missaal neemt hij  
deze zondag het bidprentje van  
broeder Valentijn,  
brengt een van de zieken  
in stervensnood,  
de laatste sacramenten.

Vol vertrouwen fietst hij  
tussen de Priorij in Hierden  
en de pastorij in Harderwijk,  
heen en weer,  
met een Onze Vader en  
een Wees Gegroetje,  
op de lippen.

Morgen draagt hij de mis weer op;  
wachten doop en dood.  
Alle dagen is pastoor Negenborn,  
als een goed herder,  
zijn kudde voorgegaan door  
het rijke Roomse leven.

**9**  
**De Politicus**

Tussen psalmen en wegebende orgelklanken door,  
richt de ouderling van Gods eigen partij,  
zijn blik op het politieke koor.

Hij houdt Harderwijk  
op het Christelijk spoor,  
wijst met bijbel en wetboek  
alle verzoeken van de stad af.

In zwart pak met pet en das,  
was het voor Gerrit Hamstra en  
zijn SGP elke dag zondag, tussen  
preken en psalmen door.

**10**

**De IJzervreters**

Met fiets- en handkar wordt de stad van  
oud ijzer ontdaan door vader Piet en zoon Jan  
Voor dag en dauw in touw,  
vanuit de Zeebuurt, altijd op sjouw,  
met kennersblik wordt gewogen:  
koelkast, vrieskist of wasmachien,  
door onvoorstelbare fysieke kracht,  
van draadarmen en staalspieren,  
thuisgebracht.

Maar de tand des tijds,  
trekt dagen en decennia krom,  
vreet zich niet te stoppen,  
door het ijzeren gestel van  
de Jansens, en eist een niet,  
te betalen tol van IJzeren Jan en  
vader Piet Frommel.

**11**  
**De Vinoloog**

De slijterij is al jaren dicht,  
maar de stem van de vinoloog blijft  
klinken in de Donkerstraat,  
waar hij zo lang resideerde.

Hier danste tussen flessen en vaten,  
de ware gastronom,  
die ieders droom en afdrank kende.  
Hij viste altijd de gewenste keus uit  
zijn wijnarsenaal.

Aan de lange tafel met monsters,  
schoven vaste klanten steevast aan.  
Hij las er kranten, schreef brieven en  
ingezonden stukken om  
het onrecht in de wereld  
tegen te gaan.

De winkel, zijn proeflokaal,  
werd de kleinste galerie  
met kindertekeningen en  
werk van beginnend kunstenaars.

In de anekdotiek van velen,  
blijft Henk Viester bestaan,  
als zij hun kelen smeren;  
het glas weer eens  
heffen op hem.

## **12**

### **Herderewich, Vindplaats 1231**

In de kruipruimtes onder en  
op de bouwplaatsen van de stad,  
graaft hij zich een weg,  
terug door de historie.

Aan de hand van: oude brokstukken,  
scherven, splinters en spaanders,  
pluist hij vervolgens oude kranten en  
archieven uit naar gebeurtenissen,  
bijpassende jaartallen en namen.  
Hij heeft zo al menig puzzelstukje,  
met geestverwanten en medestanders  
op z'n plaats gekregen.

Voor Niek de Jong zal Harderwijk,  
ook in de toekomst, beetje bij beetje  
en stukje voor stukje,  
Vindplaats 1231 van Herderewich,  
blijven.

## 13

### Een heer met fiets

Hendrik Jan Foppen, wordt altijd en overal  
aangesproken met meneer.

Hij legt de stad per rijwiel af.  
Heeft hij voor het raam van  
bar of restaurant,  
een kameraad klant of  
muzikant gescoord,  
dan plaatst hij zijn fiets,  
dicht bij deur of poort,  
want hij weet van komen en gaan,  
als van geven en nemen,  
maar hij neemt nooit meer,  
tussen 'goedendag'  
en 'ik ga maar weer',  
dan de beurs van  
het heertje trekken kan.

**14**

**De Winkel van Sinkel**

In de Bruggestraat de dames Knöps,  
tussen speelgoed en prullaria, aan de ene,  
en aan de overkant,  
zus nummer drie met souvenirs.

De een afwachtend en terughoudend,  
de ander, een bijdehandje,  
met gevoel voor timing en handel.

Zij vullen elkaar aan.

De een wat trager, de ander veel rapper.

In de mimiek verschillen ze haast niet.

Behulpzaam en beleefd de klandizie  
begroetend en dankend voor kleingeld,  
dat de oude kassa rinkelen doet.

Dan trekken ze zich terug, boven  
de winkel, waar ze met  
moeder debatteren bij  
de warme stoof, over  
zaken en het  
onverbiddelijke geloof.

Hier stonden velen van ons,  
in korte broek,  
op kinderschoenen,  
lange tijd, vragend, stil.

## 15

### Vrouwetje Bezemsteel

Als het morgenlicht haar met  
de eerste merel wakker schiet,  
opent Griet haar deur.

Ze vliegt niet, maar veegt energiek:  
straat, trottoir en portiek,  
lapt ramen en sopt de stoep.

Kuipwal en Luttekepoort,  
houdt zij schoon, schoner, schoonst.

Menig wegwerpandaal spreekt ze  
op zijn daad aan.

Kordaat weet zij met de bezem  
haar vandaaltje te staan.

Nee, Grietje van der Weiden,  
vliegt niet, maar bezemt  
wel elk vuilgezwel uit haar  
blikveld weg.

Straks krijgt zij vast postuum  
het bezemlintje of de poetsprint  
opgespeld.

## 16

### Het Rariteitenkabinet

Gisteren nog op de Vischmarkt en in  
de Vijhestraat, maar vandaag aan  
de Smeepoortenbrink.

Het rariteitenkabinet,  
waar je de Harderwieker  
zelf maar zelden binnen ziet.

Hier is het meestal de verdwaalde toerist,  
die van de nostalgie geniet.

Vanachter een stapel tijdschriften en papier,  
weggedoken tussen cockpit en kolenkit,  
tussen schilderij en prent,

huist de vreemde eend in de bijt van  
antiekhandelaren en sjacheraars.

Zo anders toch de handelsgeest van  
Berend Petersen, elk bezoekje aan hem,  
is een waar herkenningsest.

Maar iedere keer gaat alle waar weer  
tegen kleine prijzen de schappen af,  
het nieuwe pand alweer uit.

Terug straks wellicht naar zijn oude plek,  
aan de Boulevard.

Met de duim over de schouder:  
'Ze heeft heimwee.'

**17**

**Gezusters de Lange**

Het geluid van de winkelbel op  
de Vischmarkt klinkt na.  
Kantklosspoelen draaien hier niet of  
niet meer, wie zal het zeggen.  
In de manufacturenwinkel van  
de gezusters, bepalen garens en stoffen,  
naast knopen, naalden en spelden, de maat.  
Naai- en breipatronen van de degelijkheid,  
liggen opgetast in een ladekast,  
daar bovenop de korsetten,  
het wollen en jaegerondergoed.  
In de rekken schorten en overgooiers,  
de jurken met kanten kraagjes  
en bloemmotief.

Hier bakent de vraag het aanbod nergens af,  
blijft de klant een gewaardeerde koning en  
laat nu een nicht, met nieuwer inzicht,  
u bij de gezusters binnen.

## 18

### De Kunstenaar

Ooit boog hij het bewegingloze,  
in beweging, het vormloze,  
in vorm, om.

Het abstracte beeld werd  
geslagen en geklonken;  
gesmeed en gelast tot  
de oerfiguur uit  
zijn vuur opstond.

Tijd werpt uiteindelijk alles,  
weer van zijn sokkel.  
Als hamers zwijgen, ovens  
worden gedoofd, de laatste deur  
van 't Klooster door bestuur  
en gemeente voor hem wordt  
gesloten, neemt hij  
haast gedwongen afscheid van  
zijn oude werken, neemt  
computergraffiti de plaats  
van smeden en smelten,  
van buigen en breken,  
over, verdwijnt de kracht uit  
het beeldmerk van  
zijn ijzeren idee.  
En sinds zoon Micha,  
het klein stedelijke doek verliet,  
met zijn toekomstpalet voor  
mondiale podia, is het  
onder de poort en op het plein,  
rond Bé Klein, ongekend  
rustig en stil geworden.

## 19

### De Oude Visser

'Toen de afsluitdijk gereed werd en  
Eibert nog steeds zat te morren,  
mocht ik voor het eerst mee naar zee,  
ook al was de naam  
veranderd in IJsselmeer,  
voor ons bleef het de Zuiderzee.'  
De HK's hebben hun verhalen over  
rijke vangsten en wilde  
stormnachten overboord gezet,  
achter zich gelaten.

'Oude vissers praten door,  
ook als ze al lang niet meer  
gehoord kunnen worden, want er  
is altijd nog wel iemand,  
die als allerlaatste,  
als aller-oudste,  
voor het zinken, is afgesprongen',  
aldus Dux,

'maar langzaam wordt er  
in de praat minder  
Latijn vernomen,  
wordt er meer water  
bij de wijn genomen.'

Nu het zwijgen op ka en ree luider,  
almaar luider wordt,  
is ook Willem de Haas,  
voor goed,  
aan wal gekomen.

Men vaart vandaag alleen nog  
wat folklore uit,  
als de traditie verder verjaart.

## 20

### De Straatmuzikant

Hij beweegt zich al meer  
dan zestien jaar op zaterdag,  
door de Donkerstraat,  
swingend aan zijn draaiorgel,  
terwijl hij op de maat,  
met de centenbak een vrolijke,  
doch dwingende, noot mee  
rammelt.

Tussen doorschuifelend, en veelal  
gehaast publiek, blijft hij  
beleefd voor een gift,  
'dank je wel' knikken.

Hij moppert op vreemde  
muzikanten, die zonder  
vergunning rond hem  
neerstrijken, zich aan zijn  
zuurverdiende klanten  
verrijken.

'Nee de lol is er tegenwoordig,  
wel af', meldt orgelmachinist  
Bosma uit Ermelo.  
En pas nu, ben ook ik,  
meer over de man en zijn vak,  
'nee, mijn hobby',  
te weten gekomen;  
krijgt het gezicht achter de draaipret,  
in het Harderwijker winkelnet,  
een naam.

## **21**

### **De Oud-militair**

Nog eenmaal zet hij de manschappen in  
het gelid van zijn herinneringen.

Op de paradeplaats van het verleden,  
geeft hij commando's,  
laat naar rechts richten,  
gelederen voor inspectie openen en  
sluiten als het goed is.

Dan marcheert hij hen af naar  
de randen van de stafkaart,  
de wereld in.

Als ze vertrokken zijn,  
blijft hij hopen,  
dat ze in veldgroen of  
ceremonieel ooit terug zullen  
keren in het Harderwijk,  
van toen.

Maar ook voor Joop Ladders en al  
die anderen, klinkt straks het laatste  
signaal voor de bedden,  
maar heft men voor hem ook,  
een geuzenlied aan.

## 22

### De Ambtenaar

De mate van verantwoordelijkheid,  
laat zich als een overvolle agenda,  
lezen uit zijn houding.

Hij dwaalt door het doolhof van  
voorschriften, wetten en regels,  
schat verschillen in,  
balanceert tussen  
afwijzing en acceptatie,  
met rood of  
blauw potlood.

De stapel 'afgewerkt' en  
'onafgewerkt' opnieuw omgekeerd,  
groeit onophoudelijk, wanneer hij,  
die weder keert na  
toiletbezoek of het sigaretje buiten.

Zijn hoofd rust zo nu en dan,  
in die pose van Rodin's denker,  
het grote voorbeeld voor,  
kantoorklerken en kamerbeambten.  
Hieruit spreekt dan,  
chronische hoofdpijn en tijdkort,  
als de voortgang weer eens stopt.

Miskend en onderschat,  
ploetert hij voort. Dag na dag zit  
alles en iedereen hem op de hielen.  
Er wordt te veel van hem verwacht, of  
er wordt te weinig door hem meegedacht.  
Tussen deze opties, blijft hij,  
altijd en overal, naamloos.

## 23

### Oom Agent

Tussen veldwachter en wijkagent ligt de lange weg van orde- en wetshandhaving open. Vroeger veelal te voet, per dienstfiets of te paard, met sabel, gummistok of zwaard, is oom agent vandaag vaak gemotoriseerd en meestal niet meer alleen op pad, met wapenstok of stroomstootwapen, in de jacht op criminelen.

Adrie Slabbekoorn, een vroege wijkagent, van de stad, met politiepost aan huis, hanteerde afhankelijk van persoon en de situatie, naast het voorgeschreven wetboek, een eigen exemplaar.

Arie heeft nog veel oude Swiebertjes, persoonlijk gekend.

Terwijl in de hedendaagse Hermandad, mannen en vrouwen, in teams opereren, ging wijkagent Slab, altijd alleen op pad, meer voor het sociale contact, dan voor de sociale controle.

24

**Zuster Hendrica**

In het oude Pius waren de zusters,  
van Sint Jozef actief,  
tot ze overgingen naar andere zieken-,  
verpleeg- en verzorgingshuizen.  
Ook mijn zuster Hendrica ging,  
van de verpleegafdeling in het centrum  
mee, naar het lommerrijke Boerhaave,  
buiten de stad, als creatief medewerkster,  
van de activiteitenafdeling, heeft ze  
ook mij en Hein Burger de ruimte  
geboden om 'Ultima Thule',  
onze eersteling, voor uitgave  
gereed te krijgen.  
Uiteindelijk trad ze uit de orde en nam  
haar meisjesnaam weer aan.  
Toen ging ze als Zuster Nelly  
door het leven.  
Vandaag is ze,  
die Zuster - zonder- achternaam,  
uit Pius gebleven.

25

### Het kleine Visserijmuseum

'Men ging toen al jong aan boord,  
om het vak te leren, maar vooral  
ook, om mee de kost te verdienen.'  
Als een der laatste van  
de gebroeders Foppen, bewaart  
Jan Wortel in de Zoutkeetstraat,  
zijn verleden.

'Er was verschil tussen de mannen op  
houten boten -zoals wij-  
en die op de ijzeren schepen,  
zij hadden houten kloten,  
maar, die op de houten boten,  
waren van staal, uit ijzer gegoten.'

Jan heeft deze roemrijke tijd als  
stukjes van een puzzel uitgelegd,  
vastgehouden in de sterke verhalen van  
de bankzitters aan de overkant,  
op historische foto's en in drukwerk,  
opgehangen aan oude attributen, en  
werktuigen.

Vandaag is hij dicht,  
maar morgen gaan zijn verhalen  
weer open.

**stilte**

in de kathedrale stilte  
luistert hij naar het zingen van het licht,  
dat gekromd door de ramen,  
in grote banen binnenbreekt.

- orgelmuziek, zijn concert  
in de toren van licht -

Het oor geheven,  
proeft hij ook van dit gedicht,  
voor hem geschreven, voor hem van  
wie ik toen alleen nog maar de naam,  
niet die mens er achter, kende.

ik zie hem met de fiets aan de hand  
door stad en land gaan,  
op hoeken en pleinen stil staan,  
overal de stad in zich opnemen.  
Altijd op zoek naar een bijdrage  
aan:vragen over: leven en dood,  
over God en geloof, over  
kunst en cultuur,  
koos hij voor het stadsbestuur,  
en als het even moeilijk wordt,  
keert wethouder Eijsenga,  
als Henk op de pedalen terug,  
naar het huis van het licht,  
waar hij even bij Bach en  
het orgel wegdromen mag.

**De Directeur**

Door dit huis, zijn historische stadsvergaarbak,  
met regio-uitstraling, wandelt de directeur,  
als volleerd acteur in de tijd,  
tussen wat gezien en bewonderd moet:  
de afdeling Visserij,  
de Geldersche Academie,  
het Koloniaal Werfdepot en  
Harderwijk als Hanzestad of  
zoals de dichter over zijn museum sprak:

**Geconserveerde tijd**

Herenhuis met kamers vol gewekte stilte,  
tuin van gekweld geluid en vergane geuren,  
waar kinderstemmen scheefgegroeid,  
boompje wisselden en snoepjes vroegen.

In dit huis, in deze kamers, in die tuin,  
waar nu het verleden vertrouwen schenkt,  
denk ik de duizend dingen en bid,  
en luister en vloek en fluister,  
zwijg telkens verwonderd om al  
wat mensen werd aangedaan.

Binnen de ommuurde stilte  
reikt de hand van verdriet diep,  
in het hart van de stad.

Hier gaat Walter Lodewijk om,  
de man met verwisselbare namen,  
die past in het oude  
professorenkabinet.

28

## Il Silencio

Waar zoveel jaren vanuit het dorp,  
instrumenten, als heldere kinderstemmen  
samenklonken, is de stilte na de wrede  
scheiding van de broers, als een  
indrukwekkende stilte,  
de wereld van de muziek,  
ingetrokken.

Wat ooit begon in kerk en koor,  
hebben zij in samenspraak,  
met jazz en de aangepaste pop,  
op een zuiver, warm en kraakhelder  
niveau gebracht.

Deze twee beroemde broeders,  
zullen in Hierden, altijd  
de beladen versie van hun stilte,  
doen klinken, ook na  
Boerenmarkt en Veluwade.

29

**Brood uit de nacht \***

Aan een rijke dis, met  
reebout in rode wijn,  
zitten de genodigden,  
uit oude en nieuwe gesprekken,  
aan de verhalentafel van toen.  
Hier passeert groot of grof,  
en komt klein wild, langs.  
Tussen de gangen door, voeren  
strik en lichtbak,  
hagel- en hanengeweer,  
ons door velden en bossen,  
over heide en weide,  
rond vennen en plassen,  
voorbij moerassen,  
waar bij maanlicht,  
in koude nachten,  
kleumend en in spanning,  
stroper en jachttopziener,  
op wild en elkaar, wachten.

Hier waar 'brood uit de nacht'  
werd verkregen, vinden uiteindelijk,  
strikker en jachtschut, elkaar,  
als ook Cor Koppies even,  
in de verhalen, tussen Stadsjutter &  
Stadsdichter, bij ons aanschuift.

*\* Brood uit de nacht is de titel waaronder Cor Koppies zijn levensverhaal uitgaf.*

**30**

**De Reporter**

Zigzaggend door het lokale nieuws van:  
koe te water, knol op hol en van  
schoorsteenbrand tot vuur op zolder.  
Alles voor de plaatselijke krant.  
Met fiets, fototoestel,  
de te kleine bloknoot, pen of potlood,  
was hij altijd op zoek naar iets,  
woog beeld en regels af tegen  
de kostprijs van wereldnieuws op tv en  
in de grote bladen.

Trots op zijn signatuur bleven de bijdragen  
van Peter Sanders, toch anders, dan  
die van vandaag, in welk  
plaatselijk sufferdje, tante Bet of  
regionale babbelbox, dan ook.

## 31

### De Nachtfée

Zij sluïpt met bloeddruk- en thermometer,  
alsmede met de glazen spuit, rond zijn bed.  
Langzaam ontwaakt hij uit een  
suikerslaap en hoort het eentonige  
gonzen van het infuusapparaat,  
dat overstemd wordt door  
hardnekkig ronken,  
aan de overkant.

Nachtzuster Kleintunte,  
controleert en dekt  
zijn koude toe,  
met de warme liefde  
van haar stem.

De uren zijn klein gebleven op  
de staalkaart van het licht,  
als zij zich naar een ander begeeft,  
zweeft ze al vederlicht door zijn  
gedicht.

**32**

**Een heer van stand**

Als een heer van stand bommelt hij,  
door zijn eigen eregaanderij.  
Met een glimlach maakt hij de balans op,  
keert terug naar de jaren van schokkend  
en brekend lichtbeeld met schurkend geluid,  
waarmee zoveel doekhelden  
verbonden zijn en waren.

Deze kenner behoeft geen aftiteling.  
Hij blijft toch wel altijd doorpraten,  
ook wanneer daar als voorzitter van  
het Filmhuis geen tijd meer voor is,  
want Johan zal blijven zoals hij was:  
een heer van stand,  
Fijn van Draat.

### 33

#### Dichterlijke vrijheid

In de Donkerstraat stap je bij

*De gouden naald* binnen,

bij tweeledig vakmanschap,

wat in zijden of stof werd besteld,

wordt vermaakt, of hersteld.

Met precisie worden hier naald en draad,

naast schaar en naaimachine

gehanteerd, toveren de broers Karaca,

uit Centraal Turkije, een tevreden glimlach,

rond de mond van de clientèle.

Terwijl broer één, een bloes onder

de snelle naald schuift en een naad stikt,

wuift broer Cafer met een leeg

vel papier, vist een potlood,

vanachter zijn oor, krabbelt wat en

leest dan luid, de eerste regels van

een nieuw vers voor.

**34**

**Meester Koot\***

In huize Pallieter zat in de jaren vijftig,  
dagelijks, op karakteristieke wijze,  
de onderwijzer en journalist,  
lurkend aan zijn pijp,  
handmatig en in schoonschrift schrijvend,  
voor courant en school, Meester Koot.  
Gedreven voorbeeld voor elke pen  
en de pallieter in ieder van ons,  
die zich de levensgenieter weet,  
en elke dag opnieuw,  
het carpe diem, uitbundig  
gestand doet.

*\* de oorspronkelijke versie van dit gedicht, werd samen met Jos Kunne geschreven, ter gelegenheid van de oprichting van het Meester Kootgenootschap op 17 september 2007*

**35**

***Voyage d'amour***

Stoom slaat uit zijn handen,  
zijn stem plet de plaat.  
Uit een vonkenregen sluit hij de naden.  
- Hij weet hoe hij de donder verslaat -

Er verrijst een glimlach rond zijn mond,  
als hij gewag maakt van een nooit  
eerder verbonden liefde in staal.  
Hij hamert de uren dicht,  
en praat tegen wat uit  
leegte ontstaat.

Als het onweer vlammend uit zijn  
handen overtrekt, dooft  
het licht in de ramen.  
John Spek signeert het werk en  
geeft het dubbele namen.

Stalen armen zoeken elkaar,  
in de kringloop van tederheden.  
Als het moment stilvalt in  
een laatste pose,  
begint de reis van liefde  
opnieuw, tot de eenheid  
in volledige samensmelting  
is bereikt in zijn:

***Voyage d'amour***

## 36

### Het vers rukt op

Vroeg in de geuren van  
vers gebakken brood,  
rukt het morgenrood in de stad verder,  
almaar verder over  
de snuivende huizen, op.

Een straat wordt digitaal gewekt, maar  
daartussendoor wordt een enkel huis nog  
luid rinkelend en vloekend wakker.  
In de luttekepoortstraat staan de deuren,  
bij de Koerdische bakker Aziz,  
uit Irak al wijd open.  
Ook ik, met water in de mond,  
sluit mij op dit vroege uur al aan,  
in de rij, voor fetabrood,  
zijn kroon op mijn ontbijt,  
dat ik elke morgen weer dichtertlijk en  
knappend vers in mijn vers, voor  
de bakkers in de stad bezing.

## 37

### De Kroegbaas

In het uitgaansleven,  
dragen ze veelal  
eenzelfde gezicht,  
naast de bardames.  
Hun tijd wijst altijd gezelligheid,  
tot het sluitingsuur nadert,  
en menig klant onrustig  
begint te dralen.  
Maar als de klok onverbiddelijk  
voor het afzakkertje slaat,  
terwijl glazen al rinkelen,  
in de spoelbak, pakt ook  
de late zanger zijn biezen  
en sterft de laatste danser,  
op de vloer een trage dood.

Als vervoer voorrijdt, helpt de een  
de ander en doven de lichten,  
in de kroeg.  
Boven de bar zet de nachtlamp  
het omgekeerde interieur,  
in een geel leeg licht.  
Overal nippen kroegbazen nu  
aan hun slaapmutsje en  
draaien de deur  
onder de lichtbak dicht.

## 38

### Met stampende regelmaat

Hij vouwt rond kunst,  
een uitgesproken beeldtaal,  
open en dicht, richt zich op  
de associatieve zin.

In het geheugen worden namen  
in kleur en keur als muziek,  
heen en weer geschoven.

Hij deelt prijzen voor prenten,  
reikt bloemen voor  
speelklanken, uit.

In de kraamkamers van  
het boek rusten tussen  
de regels artiesten,  
op Hond's eigen alfabet.

Met stampende regelmaat drukt hij,  
tot in de hoogste perfectie,  
creatief genieten uit.

Publiek leest het kunstenaarschap van  
Steven Hond, Europa en de wereld reiken  
de prijzen uit aan uitgever de Jonge Hond,  
en Flevodruk uit Harderwijk.

**39**

**De Lieuwenhof**

Waar met de natte vinger Hierden ophoudt  
en Hulshorst begint, heeft het landschap  
het huis in zich opgenomen.

Weg gegroeid achter bomen, rust hier  
de Lieuwenhof nog wat stijfjes in  
mijn dromen.

Het kleine landhuis had iets deftigs,  
zoals de weduwe van uitgever en  
kunstenaar, Aart van Breda,  
wiens geest tot aan haar dood  
thuis is gebleven.

Boven was het atelier  
nog volledig intact,  
daar stroomde zelfs het oude licht  
van eertijds binnen,  
lag het kleurige werk uit  
flora en fauna gereed om  
in druk te gaan.

Spoelde zij al die jaren, elke dag nog  
zijn kwasten en penselen schoon?

Wij, dichters, kwamen er lezen  
en vragen over de hedendaagse  
poëzie beantwoorden.  
Overal lagen knipsels en kopieën  
voor haar archief. Zij hield haar levenlang  
iets bij, waarover wij weinig wisten.  
Na haar dood is iemand bloemrijker van  
dit nagelaten leven geworden.  
Een dame, die de oude stilte  
in ere liet gedijen.

## 40

### De Voorzitter\*

Nadat glazen klinken tegen  
het kristallen uurwerk,  
hebben de heren van de sociëteit, club of  
vereniging hun stemmen over de politieke smaak,  
of de Harderwijker van het jaar gelegd.

De Voorzitter heeft als eerste  
gesproken, zijn moppentap,  
opengedraaid en aldus raken  
wachtende sprekers, speeches en  
agendapunten klem tussen  
te lang en te kort van stof,  
bij het aanbieden van bloemen en  
cadeaus en wat ook nog  
aandacht moet.

Tongen klakken, lippen smakken,  
terwijl het tafelzilver meeklinkt,  
wordt geroezemoes gesmoord.  
Wanneer het doek valt over  
het laatste akkoord,  
blijft er veel ongehoord,  
en gaat het woord op  
dronken voeten elders voort.  
Een andere Voorzitter is dan alweer,  
met de jubilaris van morgen,  
in de weer, alle namen worden  
opgetekend, blijven in oude  
geheugens, om het langst  
verder leven.

*\*dit is een eerbetoon aan al die gedreven vrijwilligers van toen en nu,  
die als voorzitter van wat dan ook, soms heel vreemde clubs als beladen karren door het vergaderlicht trokken  
en nog trekken, zo dacht ik bij de voorzitter met moppentap o.a. aan oud- voorzitter Joop Krikke van Kulting  
Harderwijk ,Johan Fijn van Draat van de toenmalige Filmkring Noordwest Veluwe en aan Martin Dirksen van de  
literaire culturele kring Apollo.*

## 41

### **Paco Pantoffel**

Hij sleept een duidelijk  
zuidelijk accent met zich mee.  
Theo houdt van cultuur en natuur,  
verbouwt in zijn volkstuintje  
naast bloemen, asperges uit  
zijn geboortestreek.  
Dansen en sjansen is  
zijn grote passie.  
Op bals voor alleenstaanden,  
plukt hij rijpe muurbloempjes  
van de kanten voor zijn  
zwierparades.

Op zeker moment schrijft onze Theo,  
zich in voor een Flamencocursus,  
bij het Klooster.  
Voor een dansuitvoering met publiek,  
is ook hij wat gehaast,  
in prachtige Spaanse outfit,  
van huis naar het centrum,  
getrokken.

De gitaren zetten in,  
naast de muzikanten staan  
hooggehakte heren en  
dames, gereed voor hun dans.  
Na het ritmisch roffelen van hakken,  
de sierlijke en elegante houding  
van de dansers, zwelt er een  
zacht gniffelen aan tot een luid  
bulderen en proesten.  
Hier staat in vol ornaat  
onze Theo in flamenco tenue,  
op een paar versleten sloffen.

Theo is hierna blijven dansen,  
maar vanaf toen wel als  
Paco Pantoffel.

## 42

### De Weekafsluiting

Hij kwam in zijn eigen naam.  
Ik, naast hem, was gewikkeld in  
mijn schaduwnamen. Alleen  
aan de schrijfvingers en inktveren  
rond ons glas, waren wij,  
als dichterszielen te herkennen.  
Op de sluitingsmiddag van  
de werkweek, aan de bar,  
in café 't Nippertje,  
het spel met woorden,  
door schrijvers en journalisten.  
Een vroege voorganger van  
het Meester Kootgenootschap.

Wij verspeelden veel woorden,  
verdrongen ze nog al, maar verbruikten  
aanzienlijk minder zinnen dan  
de rest van het gezelschap.  
Er kon immers een gedicht of  
nieuwe aanzet bij zitten.  
Kunne en ik, waren serieuze  
scheppers met taal en poëzie was  
de kruiwagen van onze gevoelens.

In de kroeg op vrijdagen, waren wij  
- de dichters- niet alleen bezig met  
het in- en uitladen van onze kruiwagens.  
Er werden over van alles en nog wat,  
bomen opgezet. Hele bossen schoten er  
bij Lucas Sijerlin en Henk ten Berge,  
de grond uit. Lucas bleef actief in de horeca,  
en als organisator en promotor van  
muziek- en cultuurfestivals, zoals  
'Afslag' en de 'Bluesroute'.  
Henk krijgt vandaag met zijn  
Too Mutz Blues Band,  
nog menig kroeg en zaal plat,  
terwijl de beide Joszen zijn  
blijven gaan voor tekst en taal.

**43**

**De Boulevard Express**

Zij reden stemmen op de wind,  
laadden dagdromen, in en uit,  
voerden het vergeten verleden  
een gouden toekomst in.

Voordien leefden ze rond,  
de voetbalvelden op een slof en  
een oude voetbalschoen.  
Via 'Bar Sportief' in Stadsweiden,  
spoorden zij naar de sporthal,  
met bovenbar naast de Sypel.  
Van hier maakten Ton en Ans Meijer,  
een geslaagde overstap naar  
de Boulevard Express, hun succesformule.

Aan de laatste halte is Ton toen  
te vroeg uitgestapt.

**44**

**Zoekplaatje**

Hij gaat voor, trekt door  
het geopende plakboek,  
van de stad rondjes door,  
straten en steegjes, bezoekt  
pleintjes en plaatsjes,  
wandelt door parken en perken,  
kuiert soms met gesloten stem  
dwars door kapel en kerken,  
waar alleen zijn wijsvinger,  
de stilte vertaalt. Met de wieken van  
de molen omcirkelt Lammert Postma,  
jaartallen aan de korenblauwe hemel,  
van oude ansichten. Hij geeft gevels  
namen en gezichten, vecht veldslagen uit,  
op elke pagina van zijn rijk,  
de binnenstad van Harderwijk.

**45**

**De Fietsenmaker**

Hij zat met zijn werkplaats en stalling  
tegen het oude station aangeplakt.  
Een levenlang sleutelde hij er,  
met vaardige en betrouwbare hand,  
aan gestalde, ondeugdelijke fietsen.  
In zijn stofjas, uit de oude collectie,  
schreed hij er met de scherpe blik van  
een directielid, rond op klompen.  
Eerder deed hij er ook de boeken van  
de stationsbibliotheek bij.  
Zo lang er treinen liepen,  
kon de reiziger er romannetjes,  
detectives en cowboyverhalen halen,  
ruilen of inleveren. Hij noteerde alles,  
nauwkeurig in zijn geheugen en  
uitleenboek.

Deze vriendelijke baas uit het Nachthok,  
sleutelde ook in zijn schuurtje thuis,  
aan rijwielen. Na de modernisering van  
het station, was er voor de oude Haklander  
geen plaats meer en verdween met hem,  
ook de folklore rond de boekuitleen,  
op het Harderwijker station.

## 46

### **De laatste wisselwachter**

In de jaren dat spelen nog mocht,  
stonden wij, kinderen, in het gelid,  
met de neus stijf tegen de ruit gedrukt,  
voor speelgoedwinkel Smidt, waar boven  
de deur een speelgoedtrein zijn spoortje,  
door onze verbaasde gezichten trok.  
Altijd hoopte je, dat je er met je ouders,  
binnen mocht, om in de wondere wereld,  
van de fantasie, naar het allermooiste,  
te kijken. Dan kwam je handen en  
ogen te kort, bleven vragen hangen aan  
alle vingers; kwamen dit en dat,  
die en die dichterbij. Andere namen,  
bestonden er toen nog niet.

En dat geluid van boven,  
dat de trap afkwam.  
Op zolder zat de jongste bediende.  
Hij heerste in dat fascinerende  
domein van de Märklin trein,  
die raasde door een berglandschap,  
en reageerde onherroepelijk op  
de geheime signalen van de  
dikke jongen.  
Hier bij Leo Smidt aan het Kerkplein,  
zat de laatste wisselwachter uit  
mijn jeugd.

**50**

**Een vers gemaaid vers**

Het huis draait het landschap,  
als zonnekapitaal, groots en  
bezielend in en uit.

Waar tuinman Bert losgaat in het licht,  
plekt het landhuis wit tussen de bomen,  
achter de rododendronhaag,  
daarachter zwaaide mevrouw de Monchy,  
de scepter.

Op het kleine landgoed werden kunst en  
muziek, welhaast verheven tot remedie in  
de psychiatrische jeugdzorg,  
die zij was toegewijd.

Als zij 's zomers naar haar  
Zweedse geboorteland,  
voor vakantie en familiebezoek vertrok,  
pasten wij op de Ebbenhorst,  
woonden er met tuinman Bert en  
zijn vrouw Geertje.  
Ik probeerde er 's morgens buiten,  
in de vroege ochtendstilte mijn pen.

Tussen boomrijen en struiken door  
ruimt licht schaduwen. De tuinman  
motormaait, met gekromde rug het gras,  
en graaft rond mijn aanwezigheid  
de stilte af.

Af en toe, wanneer hij ginder keert,  
knikt hij mij bemoedigend toe.  
Vlijmscherp scheert hij van deze dag  
mijn morgen af, verzamelt later pas  
het versgemaaide gras en misschien  
mijn daartussen geraakte regels,  
waarvan hij vast, straks in alle rust,  
een gedicht maakt;  
een versgroen vers, wellicht.

***Winterschilder***

Aan de Randmeren,  
waar lucht,land en water elkaar raken,  
is de branding wit gekuifd,  
rietvogels triptrappen over  
het natte strand.

Een oude schoen spoelt  
naast een leeg verfblik aan.  
Kwam hier de winterschilder aan land,  
nadat hij de aanrollende golven,  
had getopt?

Verder weg in een dunne zon  
zwaaien luchtkastelen met  
stadsvlaggen naar zandkastelen.  
Gebukt over een denkbeeldige lijn,  
tussen Wolderwijd en het centrum van  
Harderwijk, de man in witte overal met  
schuurpapier in de ene en een biertje  
in de andere hand.

Als het weer eindelijk zijn wachttijd beloont,  
schuift hij hoog op de steiger tegen  
de gevels van de stad en kwast er  
duchtig op los, voorziet gebouw en  
straat van verse nagellak.  
Een oude dag droogt in nieuwe  
kleuren op, als de zon  
samen met Japie de Pauw,  
het glas heft boven de stad.

## 52

### De Stadsdichter

In zijn hoofd het lange lint van kromme zinnen,  
die wachten op licht, tot ze aaneensluiten en  
worden uitgeschreven als een nog  
onsamenhangend stadsgedicht,  
vol beelden en metaforen,  
die bij de historie van de stad horen,  
hij krast er al haar bewoners,  
doorheen, op zoek naar  
nieuw cement voor een nog  
ongeschreven toekomst.

Vandaag nodigt hij alweer,  
tot verhalen van morgen uit,  
als tijd hem heeft ingehaald en  
zijn opvolger al klaar staat, legt hij  
zijn pen in een andere hand.

Twee jaar lang heeft hij dag in, dag uit  
de geschiedenis van zijn stad afgestoft,  
beroemde en minder beroemde stadgenoten,  
in onze tijd rondgewandeld en geweest  
op wat was en wat wordt.  
Hij heeft de stad en haar inwoners uit  
oude en nieuwe tijden beschreven en tot  
leven gebracht op verre podia,  
de stad buiten de stad geprezen,  
haar naam in vreemde handpalmen en  
monden gelegd.

Ook na dit leven als stadsdichter,  
blijft hij de stad verdichten en  
uitschrijven, alleen dit boek  
slaat hij dicht.

53

### **De Mythekoning**

Hij trekt met luide stem,  
zijn tattoo-koffer, prints  
en dromen de grote wereld door,  
sleept het kleine Harderwijk,  
als zijn kribbe, achter zich aan.  
Groter worden de namen en groeit  
de woonstee van verhalen,  
kleuriger wordt de mythe, waarin  
hij zich plaatst en blijft verplaatsen,  
voorbij de oude horizon van seks en  
Rock & Roll.

Na naalden en huiden met inkt,  
zijn kwast, penseel en doek,  
de attributen, waarmee onze slagerszoon  
zijn leven en looks. boven de globe,  
in stad en land signeert en kleurt.  
Morgen ontstaat er weer een  
nieuwe creatie tussen A en Z,  
in het hof van zijn fantasie.

Groter kan ambassadeur bij uitstek,  
Henk Schiffmacher, de Harderwijker  
mythe, niet maken.

## 54

### **De Groene Poort**

In de Luttekepoortstraat had alternatief Harderwijk  
zijn biologisch en ecologisch winkeltje voor  
vers en zuiver, vreemde kruiden, groene thee,  
zoveel granenbrood en geiten- en schapenzuivel.  
Hermine's Groene Poort was er niet alleen  
voor de gezonde voeding,  
ook het spirituele kreeg er aandacht.  
Het wollen sokkengehalte was er,  
in de ogen van de gewone stedeling,  
altijd hoog. Op zolder las ik,  
als jong dichter, maandelijks  
mystieke verzen voor. Ik schreef er  
de cyclus Lunatiek, liet zelfs  
de Harderwijker heksen,  
maanziek worden, als de schijf  
geel en vol werd aan de hemel,  
en er geen bezems, maar sterke  
verhalen uit de kast kwamen.

Hermine is naar Frankrijk verhuisd,  
om er in de Pyreneeën,  
een middeleeuws hangbuikzwijn voor  
uitsterven te behoeden.

**55**

**Kleinjan**

Aan het levensrad van de culturele en sociale ontwikkelingen in de stad, zwingelt onvermoeibaar een echtpaar, jaar na jaar.

Ondanks schouderklopjes, een lintje hier en een prijsje daar, blijven zij bescheiden en gedreven doorgaan in groot en klein vermaak.

Met hun rijke en lange ervaring in onderwijs en politiek zijn zij de verhalenvertellers van ons oude geweten. Jan en Janny Klein staan hun mannetje, als het historische en culturele belang van stad of inwoners in het geding is.

Alleen niet op maandag ,want dan worden woorden nat gemaakt, poëziestenen in de binnenstad geschrobd en gesopt.

## 56

### Twée Metersessies

De stad, met het Christelijk  
College Nassau Veluwe,  
draagt overal op buitenplaatsen  
veel jeugdgeweten en sporen.  
Van het fietsenhok bij school tot de bomen,  
rond het speelveld achter de kerk,  
pubert nog steeds zijn stem schril in  
de steigers van het geluid, kleurt de geur  
van urine de tijd. Ergens op een kleine  
zondemuur, in de wijk is de taal van  
de puberale vrijheid gekrast in een boom,  
het eerste hartje met de initialen,  
van een onbekende schone,  
gereserveerd voor later.

Jan Douwe, bekend van zijn twee  
metersessies, doet zoveel meer.  
Zo voert hij bekende en onbekende  
landgenoten door hun stamboom naar  
beroemde voorouders. Hij staat voor  
de maat en het ritme van een uitdaging per  
aflevering, al spreekt uit veel vooral  
zijn passie en muzikale voorkeur.

Schreef ook hij in de stad op zo'n muur en  
kraste haar naam in een (stam) boom?

**57**

**De Archivaris**

'Oud-archieffmedewerker van Harderwijk, blijft na zijn pensionering in het verleden van de stad snuffelen.' meldt:

het Schilder's Nieuwsblad.

Zo haalt hij in 1985, een artikel, uit het Over-Veluwsch Weekblad, van mei 1859, over de Harderwijker Rederijderskamer Apollo, boven water.

Hierdoor krijgt, in 1986, de literaire culturele stichting Apollo, zijn definitieve naam.

Sipco Schelto Schilderman is, wellicht tot na zijn overlijden, op eenennegentigjarige leeftijd in 2007, door blijven spitten, tot hij uiteindelijk ook zichzelf, neerlegde en terugvond in de archieven.

**58**

***De schoolmeester***

*Hij kan na 40 jaar meesterschap,  
pas echt uit de school klappen.  
Al heel vroeg wilde hij drakendoder of  
Voetballer worden, maar na wat later  
pas bleek, nam hij in 1968 als Meester  
Wels, krijt en stofjas aan in Harderwijk,  
onderwees op de Dominicus Savios en  
gaf vier jaar later les op de Viatorschool,  
waar hij het tot Opperhoofd schopte.*

*Een leven van kennisoverdracht en  
een stukje opvoeding, dat tussen spel  
en regels door altijd van de  
schoolmeester werd verwacht.  
Voor de kleine rebellie, die soms  
al vroeg de kop op stak, bestond  
het straffenpalet uit: nablijven;  
alleen in de hoek of regels overschrijven,  
uit den boze was en blijft: tikken of petsen,  
slaan, orendraaien en wangknijpen.  
Maar tussen wat, opgelegd en  
geleden werd, lagen rekenschap en  
gevoeligheden, omdat de waarheid voor  
elk kind in een ander midden ligt.*

*Naast wat er leuk aan baan en bestaan was,  
legde Roeland met de camera schoonheid  
in zwart-wit vast,  
tegen vers gekleurde woorden,  
in Nooit meer omzien.*

*Maar na 40 jaar, als drakendode,  
voor de klas, wil Meester Roel  
nu toch maar voetballer...  
of bankzitter in ruste worden en  
met veel plezier blijven omzien, misschien.*

*Michel Martinus,  
20 september 2008*

**59**

**Aan de waterkant**

Altijd aan de waterkant met volle teugen genietend  
van de rust en de omgeving, van zon of regen,  
van de lichte spanning van het aanbijten en  
het ophalen van een kanjer van formaat,  
leunen tegen de droom van elke visser,  
vol speculatie en visserslatijn.

Dik Enklaar, dé voorzitter van  
Hengelsportvereniging de Snoek is nu  
aan zijn oversteek naar de grote visgronden,  
voorbij alle zonnen begonnen.

Nooit gooiden wij samen een hengeltje uit of  
vingen ook maar een visje.  
Dik zette alles terug, er was die grote piëteit  
voor al wat leeft en als collega's in het leger  
deelden wij tussen *geeft acht* en *Op  
de plaats rust*, de smaak voor de natuur om  
ons heen, op oefeningen op de heide of over  
waterwegen, hebben wij de stilte bewaard,  
stilte die velen met dit verlies eens willen  
breken en uitschreeuwen.

16 augustus 2008  
Michel Martinus

60

**De Vischpoort,**

Waar het ronde licht, als vroeger weer  
opspat tegen de hemel, huizen van stad en  
wijk samenbindt, en daar omheen  
het water vindt, dat zich altijd  
baden laat, worden schepen niet meer  
binnen geroepen, geladen of gelost.

Hier neemt de bezoeker stil genietend  
een schoonheidsbad, als hij op de  
verdiepingen tussen traditionele en  
moderne kunst zwerft,  
beelden en objecten namen geeft,  
tijden er anders beleeft.  
Abstracties vloeien uit tot lyrische  
werkelijkheid in de romantische  
droomzalen van het gemoed.

In de Vischpoort, bij Meneer  
de Vries, leunt nieuw op oud licht,  
en weet of voelt men, dat men hier  
ergens tussenin staat, soms ook  
door een diepere laag moet gaan,  
om te begrijpen, om te verstaan.

Michel Martinus  
23 augustus 2008

## 61

### **Bij werk van Brauck**

*Hij pendelt tussen vakantieland en woonhuis  
in Harderwijk heen en weer om te werken,  
hij schildert en zeefdrukt de impressies van  
land en taal in de heldere kleuren van de dag.  
Zijn beeldtaal laat zien, nodigt uit om in  
te wandelen of in te verwijlen.  
Zzo af en toe duikt hi op met werk,  
in Frankrijk gemaakt, voor een expositie hier  
in galerie 'Kunstwerk' bij zijn dochte.  
Wandel maar even mee:*

## 1

### **Het uitgesproken landschap**

Uit de droom van het vakantiepalet,  
het landschap tussen stilte en geluid geschept.  
De organisch huid droogt nog in vers zonlicht,  
dat de dag tot zich neemt van de heuvels,  
het dal in, terug naar de lucht.  
De blik wandelt, zet voetsporen uit,  
in een ongerepte natuur, waarvan wij  
ons nog foto's, ansichten en dagboeken,  
herinneren;  
Een thuiskomen in het geheugen.

## 2

### **De kleurensymfonie**

Hoorbaar haast de symfonie van het doek,  
Sjostakovitsj 's composities, spetteren van Braucks palet.  
Het orkest, onderhuids, speelt de klankkleuren,  
als grondtonen, jubelend door het licht.

Naar dit werk van Brauck blijf Ik luisteren,  
omdat ik meer proef van wat ik zie,  
hier is muziek smaakvol aanraakbaar;  
zichtbaar tot in het diepst van zijn poriën  
geworden.

**De Verhalenscheerder**

Hij was net de schoolbanken ontgroeid  
- veel groter oogde hij ook niet -  
toen hij al voor zijn eerste journalistieke  
klus op pad ging. Bij het Veluws Dagblad,  
had hij zijn zinnen op muziek gezet,  
maar werd aangenomen voor de kunst in  
Harderwijk en omgeving.

Hij had zich thuis,  
in de silhouettenspiegel,  
voorbereid op een rijpe  
reporterhouding,  
met antiek gleufhoedje,  
de vlashaartjes onder de neus  
tot dun snorretje bijeen gekruld.  
Potlood, papier en het adres  
gecontroleerd, de openingsvragen  
nog eens doorgekeken.  
Dan op pad naar de dichter  
in de stad.

Binnen korte tijd had hij zich  
een naam en toegang  
binnen cultureel en artistiek  
Harderwijk verschaft.  
Als verhalenscheerder en  
schaduwverteller, vertaalde  
Hemmy van Reenen  
het artistieke en culturele leven  
in de stad. Hij dook op en onder,  
in het wereldje van echte en  
onechte gevoelens.

63

### **Henk Schipper (t)**

Ooit wist hij feilloos de kleurtjes op  
schappen, in bakken en lades te vinden,  
hij kende: Ohm, Watt en Ampère,  
mat alles voor de clientèle door.  
Kleuren hadden toen andere  
betekenissen en volstonden in  
het dagritme van de praat,  
ze werden nog niet verbonden met  
het politieke apparaat en  
de gemeenteraad.

Toen, achter de toonbank bij Smink,  
bleef hij kleurloos dienend.  
Nu wethoudert hij, als een oude schepen,  
die tussen toekomst en verleden schippert.  
Hij toont presentie, vraagt om aandacht,  
wil kunst & cultuur transparanter maken,  
en terug brengen naar de mensen,  
want Henk is die kunst wel meester.  
Alles laat zich vroeg of laat,  
in Harderwijk wel, vinden op straat.

*\* de portretten 53 t/m 63 werden niet geplaatst in de Courant*

## **Inhoud**

Voorwoord	2
1 De Stadsjutter	3
2 De Vriend	4
3 De Stadsdandy	5
4 Balle Visser	6
5 Boer Hoeve	7
6 het beeld	8
7 Rhemedie	9
8 De Pastoor	10
9 De Politicus	11
10 De IJzervreters	12
11 De Vinoloog	13
12 Herderewich,Vindplaats 1231	14
13 Een heer met fiets	15
14 De winkel van Sinkel	16
15 Vrouwtje Bezemsteel	17
16 Het Rariteitenkabinet	18
17 De gezusters de Lange	19
18 de kunstenaar	20
19 De oude Visser	21
20 De Straatmuzikant	22
21 De oud-militair	24
22 De Ambtenaar.	23
23 Oom Agent	24
24 Zuster Hendrica	25
25 het kleine Visserijmuseum	26
26 De Stilte	28
27 De Directeur	29
28 Il Silencio	30
29 Brood uit de nacht	31
30 De reporter	32
31 De Nachtfée	33
32 Een heer van stand	34
33 Dichterlijke vrijheid	35
34 Meester Koot	36
35 Voyage d'Amour	37
36 Het vers rukt op	38
37 De Kroegbaas	39
38 Met stampende regelmaat	40
39 De Lieuwenhof	41
40 De Voorzitter	42
41 Paco Pantoffel	43
42 De Weekafsluiting	44

43 De Boulevard express	45
44 Zoekplaatje	46
45 De Fietsenmaker	47
46 De laatste wisselwachter	48
50 Een vers gemaaid vers	49
51 De Winterschilder	52
52 De Stadsdichter	53

**Reserve:**

53 de Mythekoning	54
54 de Groene Poort	55
55 De twee Metwersessies	56
56 Kleinjan	57
57 De Archivaris	58
58 De Schoolmeester	59
59 Aan de Waterkant	60
60 De Vischpoort	61
61 Bij werk van Brauck	62
62 De Verhalenscheerder	63
63 Henk Schipper(t)	64
Inhoudsopgave	65
Over de auteur	66

**Bijzonderheden:**

- Niet geplaatst werden de reserves
- 2x geplaatst werd nr. 8 de Pastoor

## Over de auteur



Michel Martinus (ps van Jozef, Michel, Martinus Brummans) werd 1948 in Venlo geboren. Woont sinds 1974 in Harderwijk.

### Werk

Van hem verschenen de dichtbundels: *Ultima Thule* (1983) met tekeningen van Hein Burger, *Tussen Vlinder en Vuurvlieg* (1984) met tekeningen van Hein Burger, *Vergeten Landschap* (1985), samen met de Gooise schilder Jaap de Ruig. *Twee bronnen in ronde huid* (1987) samen met de dichter Hadu en met tekeningen van Hein Burger, *Nooit meer omzien* (1994) met foto's van Roeland Wels en *Briesend vliegt wat niet vliegen kan* (1998) met ei-tempera schilderijen van Suzanne Duif. In mei 2000 verscheen de bundel *dans maar oude stad* met stadsgedichten en stadsgezichten, waarvoor Hein Burger art-graphics maakte.

Op *een smalle hand van tijd* (2002) met tekeningen van Hugo Hond.

In 2004 verscheen de CD *Reflecties* Gedichten bij werk van het kunstenaarscollectief Assorti. In maart 2008 verscheen de tweede CD *MMisTik*, samen met de Harderwijker formatie de Tik. In 2006 verschenen zijn debuutroman *Het Duivelskruis* en de Haikubundel *Haiku*, samen met de Vlaamse dichteres Iris van de Castele. In 2006 bracht de dichter 2 bibliofiele bundels uit: *Le Moulin à Tan* en *Le Blanquerie*.

In juni/en juli 2008 verscheen werk van hem in een aantal Nederlandse en Vlaamse bloemlezingen. Werk van Michel Martinus werd gepubliceerd in Nederlandse, Vlaamse en Zuid-Afrikaanse kranten, alsook opgenomen in diverse literaire bladen en bloemlezingen, ook is er werk van hem opgenomen in de poëzieroutes van: Harderwijk (2x), Diest (BE) en Geeraardsbergen (BE) en in de poëzieroute van Vlassenbroek (BE), in België is een gedicht van MM bij een kunstwerk van Marf geplaatst.

In de Duitse Hanzestad Salzwedel is het gedicht *Hanze stad* van hem, in een Nederlandse en Duitse versie, op het stadhuis aangebracht.

In het oude Burgemeesterhuis te Harderwijk, waar in de 18<sup>e</sup> en 19<sup>e</sup> eeuw belangrijke gasten van de stad logeerden, hangt in de hal een gedicht van MM over koning Lodewijk Napoleon van Holland. Het Zuiderzeemuseum van Enkhuizen heeft 2 ingelijste gedichten over de visserij van de dichter.

In mei 2008 werd hij erelid van het Zuid-Afrikaanse dichtersgenootschap De Brede Valleidichters, die een boek 7<sup>de</sup> Reënboog voor die gelegenheid uitgaven met werk van Zuid-Afrikaanse en Nederlandse dichters.

Op 30 augustus 2008 werd op tijdens de Visserijdag op het monument voor de verdronken vissers door de burgemeester het gedicht *het laatste zeil* van MM onthuld. In januari 2008 startte hij een wekelijkse column in de Harderwijker Courant, deze column bestaat uit een poëtisch portretje van een Harderwijker of Harderwijker, begin 2009 verzorgt de Harderwijker Courant hier een boekuitgave van onder de titel *Tussen Stadsjutter en Stadsdichter*. Op Harderwijk FM leest hij wekelijks een gedicht uit deze cyclus. Van januari 2007 tot januari 2009 is Michel Martinus stadsdichter van Harderwijk.

Op de gedichtendag van 2009 presenteerde hij de bundel *Die hand wat ons voed is weg...* een bundel samen met de Zuid-Afrikaanse dichter Floris Abraham Brown.

Op 29 januari 2009 werd hem door de burgemeester van Harderwijk de erespeld voor jarenlange inzet en verdiensten op het gebied van de Literatuur in Harderwijk en daarbuiten uitgereikt. Eerder al in 1994 ontving hij de Kultingprijs Harderwijk.

Zie voor meer informatie de site: [www.literairekringapollo.nl](http://www.literairekringapollo.nl)